

**KONCEPCIE RIEŠENIA POSTAVENIA NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN
NA SLOVENSKU V REFORMNOM PROCESA V ŠEŠŤDESIATYCH ROKOCH**

Autorka práce: PhDr. Jana Šutajová, PhD.
Autor posudku: doc. PhDr. Vladimír Srb, Ph.D.

Československé reformy šedesátých let 20. století jsou v české a slovenské politické vědě významným fenoménem. Jsou zajímavým podkladem pro studium historie našeho politického systému, ale i pro zkoumání trendů a směrů, ovlivňujících politické aktéry dodnes. Politické rozhodování se vždy utváří i na podkladě zkušeností a minulých rozhodnutí, která se ukázala pozitivní nebo negativní. Rozumný politik vždy nahlédne do historických souvislostí problému, kterým se právě zabývá.

Paní doktorka Jana Šutajová, jejíž habilitační práci jsem dostal k posouzení, disponuje všemi potřebnými znalostmi a vlastnostmi, které jsou pro výzkum národnostní politiky v šedesátých letech 20. století potřebné. Její vzdělání, kombinující politologii a historii, ve spojení s rozsáhlou publikační a badatelskou činností, ji předurčuje k předložení velmi kvalitní práce. Jejím cílem je dle autorky analýza národnostní politiky v Československu po roce 1948, s důrazem na národnostní politiku na Slovensku ve vztahu k menšině maďarské a ukrajinské, a zároveň analýza participace politiků národnostních menšin na řešení postavení těchto menšin v Československu.

Habilitační práce je rozdělena do třech kapitol. V té první se paní doktorka Šutajová věnuje teoretickému vymezení národnostní politiky po roce 1948, historickým předpokladům, ale i mezinárodně – politickým východiskům národnostní politiky u nás. Hned v první části je patrné, že autorka se dobře orientuje v tématu, které zpracovává, identifikuje klíčové práce k teorii národnostní politiky a menšin v poúnorovém Československu i obecně (a je třeba říci, že spoluautorkou několika prací je i právě kolegyně Šutajová). Zároveň se pokouší hledat definici menšiny (a správně konstatuje, že „*všeobecne akceptované vymedzenie pojmu menšina však neexistuje.*“ – str. 18). Následuje výčet všech relevantních mezinárodních dokumentů a politických rozhodnutí, determinujících poválečnou národnostní politiku globálně i lokálně. Jako podstatnou změnu pro československou národnostní politiku je třeba připomenout, podobně jako to učinila autorka na straně 28, že procento obyvatel národnostních menšin se v poválečném Československu změnilo z jedné třetiny na přibližně 5%. A navíc, jak rovněž autorka správně identifikovala, pohled na národnostní problematiku

se transformoval do obdivu k řešení národnostních otázek v SSSR. O miliónech obětí praktického řešení národnostní problematiky v Sovětském svazu se, pochopitelně, nikdo nešířil a tyto informace byly v Československu v dobovém kontextu pochopitelně téměř neznámé. V historicko – analytické části zmapovala autorka národnostní politiku Československa v meziválečném i poválečném období. Pokouší se o nestranný přístup a nadhled, který se jí podařil. Osobně bych v některých formulacích byl razantnější – například když autorka píše na straně 35, že *„národnostná politika Československa v mezivojnovom období sa dá hodnotiť jako primeraná,“* dá se s tím jistě souhlasit, ale já bych volil slova o dobovém a regionálním nadstandardu. V žádném jiném státě kolem nás totiž neměli možnost být po celou dobu mezi válkami politici z národnostních menšin zastoupeni v parlamentu nebo ve vládních kabinetech.

Druhá kapitola je věnována specifickému přístupu k maďarské a ukrajinské/ rusínské menšině na Slovensku. V této pasáži habilitační práce pracuje autorka s fakty o národnostním složení poválečného Slovenska, o přístupu k menšinám a především se zabývá vztahem k výše uvedeným dvěma národnostním menšinám. Velmi správně se autorka nevěnuje jen politickým a legislativním otázkám, ale například i oblasti kultury, školství, jazyka atd. Komplexní přístup je dalším pozitivním znakem předložené habilitační práce.

Třetí kapitolu považuji za hlavní část práce, věnuje se koncepcím řešení postavení národnostních menšin na Slovensku v reformním procesu šedesátých let. Po úvodní části, mapující hlavní politické změny tzv. Pražského/ Československého jara roku 1968, se již autorka věnuje konkrétním příkladům. Oceňuji, že kolegyně pracuje nejen s odbornou literaturou, ale i s prameny a dokumenty doby, s tím se dnes v našem oboru příliš neseťkáváme. Text se tak stává ucelenějším, věrohodnějším a nezpochybnitelným. Propojenost pramenů a odborné literatury zvládla autorka velmi dobře a v kontextu některých jiných obdobných prací nadstandardně. Zajímavá a nová je i analýza zapojení národnostních menšin do příprav nových československých ústavních zákonů. Třetí kapitola se vyznačuje přesností, inovativním pohledem na danou problematiku a velmi dobře zvládnutým metodologickým přístupem.

V závěru své habilitační práce paní doktorka Šutajová stručně a výstižně zhodnotila výsledky své analýzy. Bohatý seznam literatury dokumentuje, jak již bylo řečeno výše, autorčin přehled v této problematice. Odkazy na studium v archivech či na studium ve Fórum institutu v Šamoríně pak dokladují, že autorka neopomenula žádné dostupné a relevantní zdroje pro zpracování své habilitační práce. Pozitivně hodnotím i formální zpracování textu a

– pokud mi mé skromné znalosti slovenského jazyka umožňují tento soud vyslovit – dobrou práci s jazykem a stylistikou, bez zbytečných překlepů či chyb.

Vzhledem ke kvalitně napsané práci a výborné orientaci autorky v předmětné problematice, dovoluji si položit pro následnou rozpravu v rámci habilitačního řízení dvě otázky:

- 1) *Pokud by po roce 1945 nebyla z Československa odsunuta německá národnostní menšina, jak by, podle názoru autorky, dopadly volby v roce 1946? A jak by se vyvíjela slovenská a československá politika po roce 1946, pokud by na našem území německá menšina zůstala?*
- 2) *Které nejvýznamnější myšlenky z roku 1968 v oblasti národnostní politiky přetrvaly ve slovenském politickém prostředí i po roce 1989? Vidí autorka v soudobé národnostní politice kontinuitu se šedesátými lety 20. století nebo se dnes na toto období nenasazuje?*

Po celkovém prostudování práce i při znalosti díla kandidátky zcela jednoznačně **doporučuji** práci paní doktorky Jany Šutajové k obhajobě a po jejím úspěšném absolvování jí **navrhuji** udělit vědecko – pedagogickou hodnost *docent v oboru „3.1.6. Politológia.“*

V Kutné Hoře dne 4. 7. 2019